

Nr 304.

Av herr **Laurin**, om uppförande av en mässbyggnad för manskap vid Vaxholms kustartilleriregemente.

I allmänhet är omvårdnaden om de värnpliktiga och det fast anställda manskapet numera mycket god vid krigsmaktens truppförband, och man har också under senare år vidtagit omfattande åtgärder i syfte att skapa större hemtrevnad inom de militära förläggningarna. För detta ändamål har man vid flertalet truppförband låtit uppföra särskild byggnad, som användes såsom manskapsmäss eller marketenteri. Där äger manskapet samlingslokaler, varest lämpliga förströelser kunna beredas samt förfriskningar och mat erhållas till billigt pris. Indirekt äro också dessa marketenterier till nytta däri-genom, att marketenterirörelsens nettovinst tillföres manskapskassan, vars medel användas till beredande av trevnad åt manskapet. Givetvis står det också i överensstämmelse med statens intresse, att sådana anordningar för manskapets trevnad å deras förläggningsplatser vidtagas och hållas vid makt, som kunna för rimliga kostnader åstadkommas.

Manskapet vid Kungl. Vaxholms kustartilleriregemente i Oscar-Fredriksborg är emellertid illa lottat i detta avseende. Den 21 oktober 1913 nedbrann den byggnad, vilken inrymde lokaler för manskapets marketenteri vid nämnda regemente, och någon ny byggnad har sedan dess icke uppförts, utan har alltsedan dess marketenterirörelsen drivits i provisoriska lokaler. Redan hösten 1913 hemställde myndigheterna om medgivande att vidtaga åtgärder för ny byggnads uppförande, och efter åtskilliga utredningar bland annat om lämpligheten av att i samma byggnad inrymma lokaler för underofficersmäss samt en större samlings-sal, som kunde användas för föredrag m. m., framlades förslag till frågans lösning. I enlighet med av Kungl. Maj:t i ämnet avlåten proposition beviljade så 1917 års riksdag på extra stat för år 1918 ett anslag av 110,000 kronor till uppförande av en mässbyggnad vid Oscar-Fredriksborg samt till inredning av en underofficersmässbyggnad därstädes till bostäder åt underofficerare, varvid riksdagen dock uttalade önskvärdheten av att också ovannämnda samlings-sal komme till stånd i den avsedda nybyggnaden.

Frågan blev i anledning härav ytterligare utredd, och för att också kunna inrymma samlings-sal i byggnaden samt på grund av de ökade byggnadspriserna begärde Kungl. Maj:t av 1918 års riksdag ytterligare 82,500 kronor för ändamålet. Riksdagen beviljade också det begärda tilläggsanslaget, och alltså funnos 192,500 kronor disponibla för ändamålet.

Byggnaden har likväl icke kommit till utförande. Med hänsyn till den 1918 igångsatta försvarsutredningen genom försvarsrevisionen uppsköts arbe-

tets igångsättande, och sedermera har ju fråga varit uppe om kasernetablissemmentens i Vaxholm och Oscar-Fredriksborg disponerande på annat sätt, än vad nu är fallet. Hittills har något förslag emellertid icke framlagts, varigenom kustartilleriets etablissement i Oscar-Fredriksborg skulle bli oanvänt som militärförläggning. Sålunda finnes alltjämt behov av marketenteribyggnad vid regementets till Oscar-Fredriksborg förlagda del. Truppförbandets myndigheter hava ock framhållit detta.

Nu finnes emellertid intet för ändamålet disponibelt anslag. Av de enligt ovan beviljade anslagen om 192,500 kronor voro ännu budgetåret 1925—1926 reserverade 190,499 kronor 12 öre — återstoden hade använts till vissa utredningar och undersökningar i ärendet — men jämlikt beslut av 1926 års riksdag i anledning av Kungl. Maj:ts då avlätna proposition nr 164 hava dessa medel, jämte åtskilliga andra reserverade anslag, tagits i anspråk för bl. a. anskaffning av luftvärnsmateriel för kustfästningarna.

För närvarande användes vid ifrågavarande truppförband såsom marketenteri en utanför kasernstaketet liggande mindre byggnad, kallad »Röda stugan». Denna uppfördes strax efter branden av en privat företagare, som drev rörelsen till 1920, då fastigheten inköptes av regementets manskapskassa för, enligt erhållna uppgifter, något över 3,000 kronor; nu är den bokförd i ett värde av 922 kronor 65 öre. Den är provisoriskt byggd, har ingen ordentlig grund utan är upplagd på några stenar. Väggarna äro av bräder med sågspånsfyllnad, som för övrigt numera har sjunkit ihop, så att det blåser rätt igenom de bristfälliga väggarna. På grund av den dåliga grunden har det uppstått förskjutningar i väggarna, och vid fönstren hava uppstått stora springor. Stugans yttre mått lär vara 7,2 × 7,2 meter, och den innehåller en serveringssal samt ett mindre kök jämte förrådsutrymme. För några år sedan byggde man dessutom till en öppen verandra, som givetvis dock endast kan användas sommartid. Utrymmet i köket och förrådslokalen är så ringa, att man måste förvara en hel del förnödenheter utanför eller i ett litet utanför uppfört provisoriskt skjul; källare saknas. Stugans exteriör påminner om de på landsbygden förekommande skyttepaviljongerna.

Frågan bör nu, synes det mig, bringas till sin lösning, helst som det nu kan ske till avsevärt mycket lägre kostnader, än vad som 1918 beräknades. Underofficerarna vid regementet hava numera erhållit en fullgod mäss i annan byggnad, och marketenteribyggnaden kan därför byggas mindre. Ett av fanjunkaren Franzén uppgjort förslag synes mig kunna läggas till grund för ett beslut i fråga om medels anvisning.

Enligt hans förslag skulle kök och diskrum förläggas i källarvåningen, och i denna skulle också inrymmas förråd för minverkstaden och mangelbod, varigenom två nu använda särskilda mindre byggnader — den s. k. portvaktstugan och mangelboden — skulle kunna rivas. Kostnaderna hava beräknats till 107,000 kronor, men då en del golv och väggar enligt förslaget äro avsedda att beklädas med relativt dyrbar materiel och även på några andra punkter minskningar synas vara möjliga, torde ett anslag av 100,000 kronor vara tillräckligt.

Då det måste ligga i statens intresse att bereda trevnad för det militära manskapet under dess militärtjänstgöring, och detta icke minst synes mig erforderligt i Oscar-Fredriksborg, där truppförbanden alltid haft svårt att rekrytera den fast anställda kadern, synes mig frågan nu böra bli föremål för riksdagens prövning.

Handlingar i ärendet komma att överlämnas till vederbörande utskott.
Jag tillåter mig hemställa,

att riksdagen till uppförande av en mässbyggnad för manskap vid Kungl. Vaxholms kustartilleriregemente i Oscar-Fredriksborg i extra anslag för budgetåret 1930/1931 måtte bevilja 100,000 kronor.

Stockholm den 21 januari 1930.

Harald Lawrin.
